עין משפט נר מצוה

ם א מיי' פי"ח מהלכות שמת הלכה יח:
מא ב סח הלכה ז:
מב ג סח הלכה יג:
א ר ה מיי' סח הלכה כ סח:

תורה אור השלם

1 לְכֹ֥ חָכָ֛ם לִימְנ֥וֹ וְלִכְסֹ֖ל לִשְׁמֹ֣עַ לִשְׁלֹמֹ֑ה קהלת י כ
2 אֶל תְּשַׁקֵּ֣ש אֶת נַפְשְׁתֵּ֗יכֶם בְּכָל הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁרֵץ וְלֹא תִשַּׁמְּא֥וּ בָהֶ֖ם וְנִטְמֵתֶ֣ם בָּ֑הֶם ויקרא יא מג

מוסף רש"י

בדי לזבל קלח של כרוב. דקלח מחד חקוק (לעיל עמ'). בריישא. קלפוט (לעיל עמ' ט). ושיפורא יוצר מבל כרוב (שם).

הדרן עלך אמר' ר' עקיבא

רב נסים גאון

זרע זרל המצרי שנים. פרל המצרי הוא אלליוביה בלשון ישמעאל. והן דומות פולים קטנים ביותר ובאמצעיתן שחור. תמצא דבר זה מפורש בתלמוד ירושלמי (כלאים פ"ח) כלאים פרל המצרי כל הזרע רשיב איגון צותיין ליה לזבר. כך דהוא נגיב איגון צותיין ליה פרל המצרי. דהא רב כהנא הזה קאי קמיה דרב והוה קא מעבר שושיבא אפומיה. שושיבא הוא במיני ארבה. וביאור דבר זה במסכת ע"ז בפרק אין מעמידין (דף ו:) מאי אילן קמבא. רב ספא אמר שושיבא.

בליק ברך אמר רבי עקיבא

רבינו חננאל

וכי תנן זרע קישואין שנים זרע דלועין שנים וזרע פול המצרי שנים, רמינן עלה למה לי שנים במנה אחת ליחייב, דהא לענין זבל וחול הדק כדי לזבל כרישה אחת. [אמר] רב ספא כד זריע מזבל אפילו בחיטה אחת, לסיכך חייב על זבל שיש בו שיעור לזבל אחת. אבל לזרוע בתחילה, אין אדם טורח להוציא נימה אחת לזריעה. צורי דקל תתורי דקל. כו שמענן צורי דקל. הוצין שהולקין אותן לשנים ושלשה וארבעה. וקולעין אותן, או שמלפפין אותן וצושין אותן כמין חבל. תורי דקל, קליפי תמרות. והיינו פורייא דהוה הים רב הונא בר. ויש שפירשהו נבואה שהוא ליף בלשון ישמעאל. ולא ידעי. כי נבואה סיב נקרא. צפורת כרמים. כמיני חגבים. רבנן סברי חגב חי כל שהוא, מפני שמצניעין אותו לקטן לשחק בו. כדכתיב התשחק בו כצפור ותקשרנו לנערותיך, אבל חגב מת כאוכלין דמי ושיעורו בגריגרת, הדווקא שהוי. ר' יהודה סבר אף שמא חי כל שהוא, ואמרינן תנא קמא מאי טעמא לא אמר חגב חי תנא קמא שהוא. אמר לך תנא קמא לא רגילי אינשי להצניע חגב טמא לקטן לשחק בו דלמא אתי למיכליה. ואקשינן חגב חי טהור נמי לא ליהוי ליה לקטן דלמא אתי למיכליה כשהוא שוטא חי, ואית בי' משום בל תשקצו, ידמא רב קאמר ליה לרב בדנא לא תעבר שושיבא אפומך, דלא ליתרו קא אכיל ליה ולא עבר משום בל תשקצו. ושושיבא הוא איל קמצא, ובבר הצידו על איל קמצא דהוה דכר. אמרי לך רבנן לא רגיל סתם קטן למיכל דבר חי, והאי דלא יהבי ליה לקטן חגב חי טמא לשחק בו, לאו דלמא

אם (ה) נמצית שתים. פי' לומר שאם רצויים לנטיעה לי נמי כלומר במקום שרגילין לנוטען ונוטען והוי סתמא לנטוע לפי שמוליח ממנ לנטיעה הא אמר כרים פ' המצניע (לקמן נא.) מחייב היה ר' מאיר כשמוליח חטה ל' לזריעה. שמצניעין אותו לחזיר. פירוש שרצוי לימן לעובד כוכבים או למכור לו אבל ישראל אסור לגדל חזיר: דלא (ו) [ו]ימרו מיבל קא אכיל ליה. ועבר משום בל תשקצו. תומר רשב"ג דמשמע מכאן דחגב טהור אין טעון שחיטה מדלא קאמר דלמא לימכו דקאכיל ליה בלא שחיטה ועוד דמ"ק קאמר נמשוך בחגב מי טמא דילמא מיית ואכיל ליה וכטהור לא חיים והייט משום דמותר בלא שחיטה ובתוספתא דמסכת מרומות (ג) תניא אוכל אדם מגבים בין מין בין שמותין ומע"ג דאסור לאכול מי משום כל מקלו מ"מ מותר לאחוז ממנו אבר ולאוכלו על ידי רמיזה ואין בו משום אבר מן החי ורש"י כביצו בפ"ק דחולין (חולין דף סו.) מה"ג דמפיק מגבים אין טעונין שחיטה מדכתיב ואת כל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ואת כל נפש השורלת אלו מגבים מדכתיב מגבים אחר בדקלא דחד ונבארא אמיטה כדגים ואפילו עוף הוה פטרינן ליה מטעם כלום אי נמי להוקם לנחמה כדאמר בסנהדרין (סנה סה:):

ועובר משום בל תשקצו. משמע דשושיבא שרי ואומר ר"ת בכתב ר"ח ופלגא דשמאליה רמי לה בגובתא דנחשא וחתים לה בשיתין גושפנקי וחלי לה באיברא דשמאלא וסימנך לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו וחכים כמה דבעי וגמר כמה דבעי ואכיל ליה לאידך פלגא דאי לא מיעקר תלמודו: ר' יהודה אומר אף המוציא כו': ותנא קמא סבר לא מאי טעמא דילמא אכיל ליה [ו]אי הכי טהור נמי דהא רב כהנא הוה קאים קמיה דרב והוה קמעבר שושיבא אפומיה אמר ליה שקליה דלא ליימרו מיכל קאכיל ליה וקעבר משום [ב]בל תשקצו את נפשותיכם אלא דילמא מיית ואכיל ליה ורבי יהודה אי מיית קטן מיספד ספיד ליה:

הדרן עלך אמר רבי עקיבא

המצניע (ז) לזרע ולדוגמא ולרפואה והוציאו בשבת חייב בכל שהוא וכל אדם אין חייב עליו אלא בשיעורו חזר והכניסו אינו חייב אלא בשיעורו: גמ' למה ליה למיתני המוציא לזרע ולדוגמא ולרפואה חייב בכל שהוא אמר אביי הכא במאי עסקינן (ח)בגון שהצניעו ושכח למה הצניעו והשתא קא מפיק ליה סתמא מהו זרע קישואין שנים זרע דילועין שנים וזרע פול המצרי שנים (ט) [ח]חגב חי טהור כל שהוא מת כגרוגרת צפורת כרמים בין חיה בין מתה כל שהוא שמצניעין אותה לרפואה ר' יהודה אומר אף המוציא חגב חי טמא כל שהוא שמצניעין אותו לקטן שחוק בו: גמ' [ט]זבל וחול הדק כדי לזבל קלח של כרוב דברי ר"ע וחכמים אומרים כדי לזבל כרישה [י]אמר רב פפא הא דזריע הא דלא זריע לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה: זרע קישואין: ת"ר [יא]המוציא גרעינין אם לנטיעה שתים אם לאכילה כמלא פי חזיר וכמה מלא פי חזיר אחת אם להסיק כדי לבשל ביצה קלה אם לחשבון שתים אחרים אומרים חמש ת"ר [יב]המוציא שני נימין מזנב הסוס ומזנב הפרה חייב שמצניעין אותן לנישבין מקשה של חזיר אחת צוררי דקל שתים תורי דקל אחת: ציפורת כרמים בין חיה בין מתה כל שהוא: מאי ציפורת כרמים אמר רב פליא ביארי אמר אביי ומשתכח בדיקלא דחד נבארא ועבדי לה לחוכמא אכיל ליה לפלגא דימיני' ופלגא דשמאליה רמי לה בגובתא דנחשא וחתים לה בשיתין גושפנקי וחלי לה באיברא דשמאלא וסימנך לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו וחכים כמה דבעי וגמר כמה דבעי ואכיל ליה לאידך פלגא דאי לא מיעקר תלמודו: ר' יהודה אומר אף המוציא כו': ותנא קמא סבר לא מאי טעמא דילמא אכיל ליה [יג]אי הכי טהור נמי דהא רב כהנא הוה קאים קמיה דרב והוה קמעבר שושיבא אפומיה אמר ליה שקליה דלא ליימרו מיכל קאכיל ליה וקעבר משום [יד]בל תשקצו את נפשותיכם אלא דילמא מיית ואכיל ליה ורבי יהודה אי מיית קטן מיספד ספיד ליה:

הדרן עלך אמר רבי עקיבא

המצניע [טו]לזרע ולדוגמא ולרפואה והוציאו בשבת חייב בכל שהוא וכל אדם אין חייב עליו אלא בשיעורו חזר והכניסו אינו חייב אלא בשיעורו: גמ' למה ליה למיתני המוציא לזרע ולדוגמא ולרפואה חייב בכל שהוא אמר אביי הכא במאי עסקינן [טז]בגון שהצניעו ושכח למה הצניעו והשתא קא מפיק ליה סתמא מהו

הגהות הב"ח

(ה) גמ' פוי מתני' שנים כמוצא מנה: (ב) רש"י ד"ה המוליח חגב מי שהוה כל שהוא: (ג) ד"ה לחשבון וכו' לפתן לכל ל"ע ותיבות עדות נמחק: פרק י (ד) ר"ש ד"ה תוכ' וכו' וכבל גדול וכל שלשה כשר לסנסנ ואין מצניעין כמוהו אינו חייב ל"ע והב"ח עם ד"ה מהו דתימא וד"ה בעלה וד"ה קמ"ל וכל: (ו) ד"ה המצניע וכו' כפ' כל גדול וכל שאין כשר לסנסנ ואין מצניעין כמוהו אינו חייב:

גליון הש"ס

גמ' אי חבי מחוי גמ'. עי' מוספ למתן פרק ר"ח הלכה מ מתני' מ"ש: ר"ש ד"ה קורי בר' יוסי בר'. עי' נדרים דף כה ע"ב ורש"י ד"ה מתן שתעת ליה:

לעזי רש"י

לרע"ש [לרע"ש]. חוט שבתוכו עובר חיט מן השוק:

רבינו חננאל (המשך)

אכיל ליה בשהוא חי, אלא דילמא מאית ואכיל ליה. ור' יהודה סבר סתם קטן בשהוא משחק בחגב חי או מאית בין טהור הוא בין טמא הוא קשי ליה ומיספד ספיד ליה, אבל מיכל לא אכיל ליה.

הדרן עלך אמר' ר' עקיבא

פרק עשירי

המצניע. כבר מפורש (בפרקא קמא) [בפרק כלל גדול] כל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו, אם הוציאו בשבת אין חייב עליו אלא המצניעו. והשתא אתא ופריש המצניע כלום בחול שאינו כשיעור הזצאה, (והצניעו הוא) לזרע או לדוגמא או לרפואה או לרפואה מה שהצניעו לכך. חייב עליו כל שהוא, ומ"ש אדרבה למשכה בהצעה ולא אדרבה בהוצאה, ואהדרינן אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שהצניעו לשכח ולא לזרוע ולא לרפואה אלא לשכח בלבד, ואי אפשר בסתמא. כיון דמעיקרא הצניעו לאחד מג' דברים הללו או כיוצא בהן, אע"פ ששכח למה הצניעו והוציאו בסתם חייב.

ז) נלמד ל"ל דהר חגב דב מותר ביה וכיון דבעי לעשות הפ"ם דמנילה (כו ע"ב) ד"ה הוה אמר רחמנ כי ע"פ יפי' נעתיק ערך הר' בתמיני ובבנין נתקן ונלמיון את דברי רביני ז"ל.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com